

виникнення основних симптомів професійного вигорання, а також формування навичок ефективного подолання професійних стресів.

Перелік використаних джерел

1. Авраменко М. Л. Профілактика професійного вигорання працівників соціальної сфери: методичні рекомендації. Львів: Всеукр. Центр профес. реабілітації інвалідів. 2008. 53 с.
2. Бондар К. М. Теорія і практика інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник. Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг». Кривий Ріг: ФОП Маринченко С.В, 2019. 170 с.
3. Брецько І. І. Психологічна симптоматика емоційного вигорання особистості. Проблеми сучасної психології : збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН. Серія: Психологія. Педагогіка. Кам'янець-Подільський, 2011. Вип. 12. С. 110–120.
4. Водопьянова Н. Е., Старченкова Е. С. Синдром вигорання: диагностика и профилактика. 2-е изд. Санкт-Петербург: Питер, 2008. 336 с.
5. Маслач К. Професійне вигорання: як люди справляються. URL:<http://www.top-personal.ru> (дата звернення: 05.05.2021 р.).
6. Романовська О. В. Причини та особливості прояву синдрому «професійного вигорання» в соціальних працівників. *Вісник НТУУ «КПІ»*. Серія: Політологія. Соціологія. Право. Київ, 2011. Вип. 3(11). С. 103–107.
7. Форманюк Т. В. Синдром «емоционального истощения» как показатель дезадаптации учителей. *Вопросы психологии*. 2004. №6. С. 57–65. URL: <http://www.voppsy.ru/issues/1994/946/946057.htm> (дата звернення: 08.05.2021р.).

Надія Горошко

вчитель вищої категорії, старший вчитель,
керівник інтегрованої методичної структури
вчителів інформатики, математики та фізики
Тернопільська ЗОШ І-ІІІ ступеня №11

ПОРТФОЛІО ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ

Нові освітні стандарти вводять новий напрямок оціночної діяльності – оцінку особистих досягнень. Це пов'язано з реалізацією гуманістичної парадигми освіти і особистісно-орієнтованого підходу до навчання. Для суспільства стає важливим об'єктивувати особисті досягнення кожного суб'єкта освітнього процесу: учня, вчителя, сім'ї.

Введення оцінки особистих досягнень забезпечує розвиток наступних компонентів особистості: мотивації саморозвитку, формування позитивних орієнтирів у структурі Я-концепції, розвиток самооцінки, вольової регуляції, відповідальності.

Тому в стандартах в підсумкову оцінку учня включається і накопичена оцінка, що характеризує динаміку індивідуальних освітніх досягнень впродовж усіх років навчання в школі.

Оптимальним способом організації накопичувальної системи оцінювання є портфоліо. Це спосіб фіксування, накопичення та оцінки робіт, результатів учня, які свідчать про його зусиллях, прогрес і досягнення в різних областях за певний період часу. Іншими словами – це форма фіксації самовираження і самореалізації. Портфоліо забезпечує перенесення «педагогічного наголосу» з оцінки на самооцінку, з того, що людина не знає і не вміє на те, що знає і вміє. Значущою характеристикою портфоліо є його інтегративність, що включає кількісну і якісну оцінку, що передбачає співпрацю учня, педагогів і батьків в ході його створення, і безперервність поповнення оцінки.

Технологія портфоліо реалізує наступні функції в освітньому процесі:

- діагностичну (фіксуються зміни і зростання (динаміка) показників за певний період часу);
- визначення мети (підтримує освітні цілі, сформульовані стандартом); мотиваційну (заохочує учнів, педагогів і батьків до взаємодії і досягненню позитивних результатів);
- змістовну (максимально розкриває весь спектр досягнень і виконуваних робіт);
- розвиваючу (забезпечує безперервність процесу розвитку, навчання і виховання від класу до класу);
- рейтингову (показує діапазон і рівень навичок і вмінь);
- навчальну (створює умови для формування компетентності);
- коригувальну (стимулює розвиток).

Для учня портфоліо – це організатор його навчальної діяльності, для вчителя – засіб зворотного зв'язку і інструмент оціночної діяльності.

Відомі кілька типів портфоліо. Найбільш популярні такі:

- портфоліо досягнень;
- портфоліо – звіт;
- портфоліо – самооцінка;
- портфоліо – планування моєї роботи.

Вибір типу портфоліо залежить від мети його створення.

Відмінною особливістю портфоліо є його особистісно-орієнтований характер:

- учень разом з учителем визначає або уточнює мету створення портфоліо;
- учень збирає матеріал;
- в основі оцінювання результатів лежить самооцінка і взаємооцінка.

Важливою характеристикою технології портфоліо є рефлексивність. Рефлексія є основним механізмом і способом самоатестації і самозвіту.

Крім загальнонавчальних умінь збирати й аналізувати інформацію, структурувати і представляти її, портфоліо дозволяє вийти на розвиток інтелектуальних умінь вищого порядку – умінь метакогнітивних, а саме учень повинен навчитися:

- відбирати і оцінювати інформацію;
- точно визначати цілі, які він хотів би досягти;
- планувати свою діяльність;
- ставити оцінки і самооцінку;
- відслідковувати власні помилки і виправляти їх.

Отже, портфоліо є одним із прийомів, що найбільше відповідає завданням технології розвитку критичного мислення. Саме він поєднує можливості найважливішої стратегії технології розвитку критичного мислення і сучасного методу оцінки і дає можливість діагностувати сформованість основних цілей – здатності до самоосвіти.

Список використаних джерел

1. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти (затверджено наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України «Про затвердження Критеріїв

оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти» №329 від 13.04.2011 URL : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/18438/

2. Онопрієнко О. Портфоліо як засіб контролю результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. Умань, 2010. Вип. 34. С. 121–127.
3. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підруч. для студ. вищих навч. закладів. К.: Грамота, 2012. 504 с.

Уляна Гузік

студентка 2 курсу (на б.м.с.),

спеціальність «Соціальна робота»

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

Науковий керівник:

Ольга Главацька

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри соціальної роботи, спеціальної освіти

і менеджменту соціокультурної діяльності

Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ЩОДО ПРОФІЛАКТИКИ СІМЕЙНОГО НАСИЛЬСТВА НАД ДІТЬМИ

Тема сімейного насильства вже багато років знаходиться у центрі міжнародного обговорення. У країнах Західної Європи і Північної Америки ця проблема більше двох десятиріч міститься в полі зору громадськості й тому досліджена набагато краще, ніж в Україні. Аналіз наукової літератури показав, що останніми роками питання насильства в сім'ї почала вивчатися більш детально і в нашій країні. Проблему насильства в сім'ї розглядають у своїх роботах вітчизняні й зарубіжні науковці різних галузей: психологи (І. Бех, О. Захаров, О. Орлов, Е. Міллер, Л. Берковиць та ін.), педагоги (Л. Нечипоренко, Н. Опухова та ін.), соціологи (А. Беседін, О. Бойко, В. Закірова, Т. Шипунова та ін.). Вагомий внесок у дослідження правового С. Максименко, Л. Мороз, О. Тімченкота ін. Організація та зміст